

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

STRESZCZENIE

Przez ostatnie 25 lat w krajowej polityce dominował model rozwoju, w ramach którego rozwój był postrzegany przede wszystkim przez pryzmat wzrostu aglomeracji i dużych miast oraz ich obszarów funkcjonalnych, zakładający dyfuzję efektów wzrostu na inne obszary. Doświadczenia ostatnich lat wskazują, że dalsze utrzymywanie takiego modelu prowadziłyby do pogłębiania się niekorzystnych zmian demograficznych, obniżenia tempa rozwoju polskiej wsi i osłabienia spójności terytorialnej, z uwagi na brak oczekiwanej „dyfuzji rozwoju” z obszarów tzw. „lokomotywu rozwoju” na obszary przejściowe i zmarginalizowane.

W dniu 16 lutego 2016 r. Rząd RP przedstawił wizję rozwoju kraju w „*Planie na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*”. Jego rozwinięcie stanowi średniookresowa strategia rozwoju kraju „*Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* – SOR przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r. Nowy model rozwoju kraju, przyjęty w „*Planie na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*” i SOR zakłada **rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Zakłada również jak najpełniejsze wykorzystanie indywidualnych potencjałów terytorialnych oraz rozwój oparty o inwestycje, innowacje, eksport oraz wysoko przetworzone produkty.** Przyjęcie modelu odpowiedzialnego rozwoju jest szansą zwiększenia tempa rozwoju terytorialnego obszarów wiejskich.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) jest realizowana przez system strategii zintegrowanych, które posłużą m.in. właściwemu zaadresowaniu zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i unijnych na lata 2021–2027. **Jedną ze strategii zintegrowanych jest *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 (SZRWRiR 2030) przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 15 października 2019 r.*** Zastąpiła ona *Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020* (przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 25 kwietnia 2012 r.), która była kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki działań publicznych dot. rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w latach 2014–2020, a jej zapisy znalazły swoje odzwierciedlenie w *Umowie partnerstwa* - dokumencie projektującym sposób wykorzystania przez Polskę środków unijnych na lata 2014-2020 (2023).

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 została opracowana na podstawie zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295). Zawiera działania i projekty strategiczne będące w kompetencji nie tylko MRiRW, ale także pozostałych resortów oraz samorządu województwa, który pełni kluczową rolę w procesie programowania, zarządzania i koordynowania działań rozwojowych na poziomie regionalnym. W części diagnostycznej, w tym w ocenie uwarunkowań zewnętrznych oraz na etapie formułowania wyzwań, uwzględniono również wnioski z analiz KE, organizacji międzynarodowych, w szczególności OECD, FAO.

Działania planowane w strategii dotyczą wszystkich gospodarstw rolnych i rybackich oraz wszystkich obszarów wiejskich, z uwzględnieniem ich różnych potrzeb rozwojowych. W działaniach projektowanych do 2030 r. przewidziano m.in.:

- utrzymanie zasady, że podstawą ustroju rolnego będą gospodarstwa rodzinne;
- wspieranie zrównoważonego rozwoju małych, średnich i dużych gospodarstw rolnych;

- większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno-spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także przez wykorzystanie najnowszych technologii w produkcji i zastosowanie rozwiązań cyfrowych oraz tworzenie warunków do kreowania innowacyjnych produktów;
- budowanie konkurencyjnej pozycji polskiej żywności na rynkach zagranicznych, której znakiem rozpoznawczym będzie wysoka jakość i nawiązanie do najlepszych polskich tradycji, a także dostosowanie produktów rolno-spożywczych do zmieniających się wzorów konsumpcji (np. rosnącego zainteresowania żywnością ekologiczną);
- dynamiczny rozwój obszarów wiejskich we współpracy z miastami, którego efektem będzie stabilny i zrównoważony wzrost gospodarczy, zapewniający każdemu mieszkańcowi wsi godną pracę, a mieszkańcom miast dostęp do zdrowej, polskiej żywności
- tworzenie warunków do poprawy mobilności zawodowej mieszkańców wsi oraz wykorzystywania przez nich szans na rozwój i zmianę kwalifikacji, wynikających z powstawania nowych sektorów gospodarki (jak np. biogospodarki);
- prowadzenie produkcji rolniczej i rybackiej z poszanowaniem zasad ochrony środowiska oraz dostosowanie sektora rolno spożywczego do zmian klimatu, w tym m.in. w zakresie dostępności do wody.

Projektowane w strategii działania finansowane będą ze środków krajowych (budżetowych i samorządowych), prywatnych oraz europejskich (głównie ze Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej i polityki spójności). Mają one służyć realizacji celu głównego strategii oraz realizacji długookresowej wizji polskiej wsi.

Celem głównym SZRWRiR 2030 jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.

Wizja polskiej wsi 2050

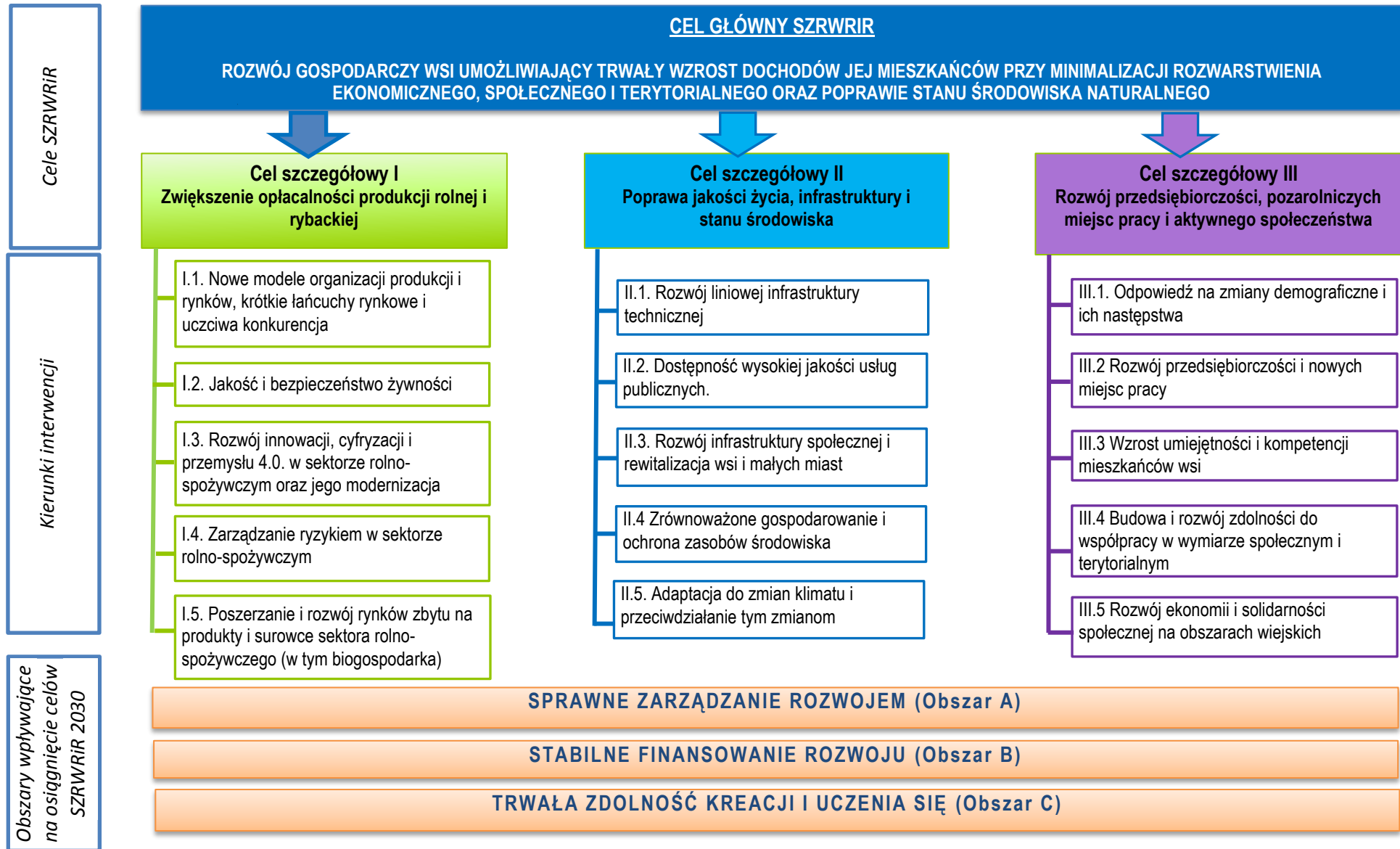
Obszary wiejskie w 2050 r. to atrakcyjne miejsce pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej. To również obszary dostarczające dóbr publicznych i rynkowych z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń, dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa. Na obszarach wiejskich zatrzymano niekorzystne zmiany demograficzne oraz znacząco zwiększono pozytywne efekty środowiskowe produkcji rolnej i rybackiej. Podstawą ustroju rolnego są gospodarstwa rodzinne rozwijające się w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, wykorzystujące nowoczesne technologie. Zapewniono zwiększenie się wkładu małych i średnich gospodarstw rolnych w zapewnienie zrównoważonego rozwoju rolnictwa.

Z uwagi na tempo zmian jakie są obserwowane w ujęciu historycznym, przywiązanie do tradycji w wiejskich gospodarstwach domowych oraz uwarunkowania gospodarcze i środowiskowe **zakłada się, że osiągnięcie stanu prezentowanego w wizji nie nastąpi w sposób skokowy, rewolucyjny, ale raczej stopniowy – ewoluujący.**

Realizacja tego celu odbywać się będzie poprzez działania i projekty strategiczne przyporządkowane do trzech celów operacyjnych oraz trzech obszarów wpływających na realizację celów strategii:

- **Cel szczegółowy I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej**
- **Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska**
- **Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa**

- **3 Obszary wpływające na realizację celów strategii: (1) Sprawne zarządzanie rozwojem, (2) Stabilne finansowanie rozwoju, (3) Trwała zdolność kreacji i uczenia się**

Logika strategicznej interwencji SZRWRiR 2030

Źródło: SZRWRiR 2030